

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 20 lipca 2016 r.

Sąd Okręgowy w Warszawie, XVII Wydział Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów

w składzie:

Przewodniczący –	<i>SSO Maria Witkowska</i>
Protokolant –	stażysta Aneta Gąsińska

po rozpoznaniu 20 lipca 2016 r. w Warszawie

na rozprawie

sprawy z powództwa **H. K.**

sprawy z powództwa **A. C.**

sprawy z powództwa **K. S.**

sprawy z powództwa **R. R.**

przeciwko **J. K. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R.**

o uznanie postanowienia wzorca umowy za niedozwolone

1. uznaje za niedozwolone i zakazuje J. K. prowadzącemu działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. wykorzystywania w umowach z konsumentami postanowienia wzorca umowy o treści:

„Spory powstałe w wyniku realizacji Regulaminu Dostawcy będą załatwiane polubownie. W przypadku braku porozumienia, spór rozstrzygnie Sąd właściwy dla siedziby Dostawcy”;

2. zasądza od J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. na rzecz H. K. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje;

3. zasądza od J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. na rzecz A. C. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje;

4. zasądza od J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. na rzecz K. S. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje;

5. zasądza od J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. na rzecz R. R. kwotę 60 zł (sześćdziesiąt złotych) tytułem kosztów zastępstwa procesowego za obie instancje;

6. nakazuje pobrać od J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. na rzecz Skarbu Państwa – Sądu Okręgowego w Warszawie kwotę 720 (siedemset dwadzieścia) złotych z tytułu opłaty sądowej od pozwu i zażalenia, od uiszczenia których powodowie byli zwolnieni z mocy prawa;

7. zarządza publikację prawomocnego wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym na koszt J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R..

SSO Maria Witkowska

Sygn. akt XVII AmC 752/16

UZASADNIENIE

Pozwami złożonymi 08 sierpnia 2013 r. H. K., A. C., K. S., R. R. wnieśli o uznanie za niedozwolone postanowienia wzorca umownego Regulaminu stosowanego przez J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. o treści: „Spory powstałe w wyniku realizacji Regulaminu Dostawcy będą załatwiane polubownie. W przypadku braku porozumienia, spór rozstrzygnie Sąd właściwy dla siedziby Dostawcy”.

Powodowie wnieśli ponadto o zasądzenie od pozwanego na ich rzecz kosztów zastępstwa procesowego w podwójnej wysokości określonej w § 18 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu, zgodnie z umową zlecenia zastępstwa procesowego tj. 120 zł.

Swoje roszczenie powodowie oparli na fakcie, że pozwany w ramach prowadzonej działalności gospodarczej w zakresie sklepu internetowego działającego pod adresem www(...) .pl posługuje się przygotowanym wzorcem umownym Regulaminem sklepu zawierającym kwestionowane postanowienie, w związku z czym załączyli do pozwów kopię zrzutu strony sklepu opatrzonej datą 25 listopada 2013 r. i zawierającej treść Regulaminu.

Powodowie podnieśli, że zakwestionowane postanowienie jest niedozwolone w rozumieniu art. 385³ pkt 23 kc. Wskazali, że uprawnia ono sprzedawcę do jednostronnego decydowania o właściwości Sądu wbrew przepisom ustawy. Natomiast, jak podali rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zawiera wskazaną klauzulę pod pozycją 4094, 4083, 4012, 3956. Powołując się m.in. na uchwałę Sądu Najwyższego z dnia 07 października 2008 r. o sygn. III CZP 80/08 (OSNC 2009, nr 9, poz. 118) wywiedli jednak, że powództwo w sprawie o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone wytoczyć może każdy z uprawnionych przez przepisy podmiotów, jeżeli uzna, że dany wzorec może być niedozwolony, niezależnie od tego, czy uprzednio zapadł wyrok w sprawie o uznanie postanowienia o takiej treści za niedozwolone przeciwko innemu przedsiębiorcy.

Pozwany - J. K. prowadzący działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. złożył odpowiedzi na pozwy, w których wniósł o: oddalenie powództw w całości, ewentualnie odrzucenie pozwów w trybie art. 199 § 1 pkt 2 kpc; zasądzenie od powoda na rzecz pozwanego kosztów postępowania według norm przepisanych; zobowiązanie przez Sąd pełnomocnika strony powodowej w trybie art. 89 § 1 zd. 3 kpc do przedłożenia pełnomocnictwa z urzędowym podpisem mocodawcy w sposób określony w art. 19 ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsulów Rzeczypospolitej Polskiej; połączenie w trybie art. 219 kpc do wspólnego rozpoznania i rozstrzygnięcia spraw o sygn. XVII AmC 28434, XVII AmC 28435, XVII AmC 28436, XVII AmC 28437, XVII AmC 28438.

Pozwany przyznał, że prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R., ale zaprzeczył wszelkim twierdzeniom powodów poza wyraźnie przyznanymi. Podniósł, iż aktualnie stosowany regulamin sklepu internetowego nie zawiera klauzuli o treści wskazanej w petitum pozwu. Zaznaczył, iż w pozwach sporządzonych przez fachowego pełnomocnika nie zawarto żadnego wniosku dowodowego w formie realizującej wymogi umożliwiające wydanie postanowienia o dopuszczeniu danego dowodu (art. 236 k.p.c). Zatem według pozwanego treść uzasadnienia powództw stanowi jedynie zbiór twierdzeń nie popartych żadnym dowodem. Pozwany podkreślił, że dołączone do pozwu wydruki stron www nie zostały poświadczone za zgodność z oryginałem, jak podał trudno zatem wyłączyć

możliwość ewentualnej ingerencji w ich treść. Według pozwanego nie można także przyjąć domniemania, że treści zamieszczone w sieci Internet to fakty powszechnie znane w rozumieniu art. 228 k.p.c., a co za tym idzie podniósł, że nie można jednoznacznie przyjąć, iż informacje zawarte na stronie www stają się integralną częścią zawieranych umów (porównaj wyrok Sądu Najwyższego z 10 lutego 2010 r., sygn. V CSK 269/09). Pozwany wskazał, iż powodowie nie wykazali, że umowy sprzedaży zawierane przez niego z konsumentami w swej treści odzwierciedlają zapisy wskazane w treści pozwu. Zauważył równocześnie, że jego klienci to głównie odbiorcy hurtowi - przedsiębiorcy, natomiast treść regulaminu - w zakresie kwestionowanym przez powoda - odnosi się do transakcji zawieranych z podmiotami występującymi w obrocie gospodarczym jako profesjonalści. Z daleko idącej ostrożności procesowej, w wypadku uwzględnienia powództw pozwany wniósł o zastosowanie art. 101, 102 k.p.c. i nieobciążanie go kosztami procesu, a także kosztami publikacji orzeczenia w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Pozwany oświadczył, iż powodowie nigdy nie byli jego klientami, a także nie zwracali się z informacją o tym, iż treść przedmiotowego regulaminu może naruszać ich prawa - jako konsumentów. Wyraził pogląd, iż o realnych motywach działania strony powodowej świadczy liczba wytoczonych powództw o tym samym przedmiocie żądania i fakt reprezentacji stron przez tego samego pełnomocnika. Pozwany zauważył również, iż po doręczeniu odpisów pozwów z ostrożności przeanalizował treść przedmiotowego regulaminu pod kątem zapisów, które rodziłyby ryzyko uznania ich treści za klauzule abuzywne. Aktualną treść regulaminu udostępnił pod adresem [http://www.\(...\)/](http://www.(...)/). Pozwany stanął na stanowisku, iż w przypadku zgłaszania odpowiednich uwag przez powodów bądź klientów stosowne działania prewencyjne zostałyby podjęte bez konieczności wszczęcia postępowania sądowego. Pozwany zgłosił żądanie ewentualne o odrzucenie pozwów w trybie art. 199 § 1 pkt 2 k.p.c., ponieważ skoro jak stwierdzili powodowie rejestr postanowień wzorców umowy uznanych za niedozwolone zawiera już przedmiotową klauzulę, niedopuszczalnym stało się w ocenie pozwanego wytoczenie kolejnego powództwa w tym samym przedmiocie. Wniosek o zobowiązanie przez Sąd pełnomocnika strony powodowej w trybie art. 89 § 1 zd. 3 kpc do przedłożenia pełnomocnictwa z urzędowym podpisem mocodawcy w sposób określony w art. 19 ustawy z dnia 13 lutego 1984 r. o funkcjach konsułów Rzeczypospolitej Polskiej pozwany uzasadnił informacjami prasowymi, z których wynikać ma, że część osób reprezentowanych przez pełnomocnika występującego po stronie powodów nie miało wiedzy o tym, że występują oni z konkretnymi roszczeniami przed Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów, a ponadto okolicznością, że przedmiotem toczących się postępowań przygotowawczych jest autentyczność podpisów składanych na udzielanych pełnomocnictwach procesowych.

Postanowieniem z dnia 26 marca 2014 r. Sąd odrzucił pozwy w połączonych uprzednio sprawach z powództwa H. K., A. C., K. S., R. R. oraz D. K.. Sąd stwierdził niedopuszczalność prowadzenia procesu na mocy art. 199 § 1 pkt 2 kpc w zw. z art. 479⁴³ kpc.

Powodowie zaskarżyli przedmiotowe postanowienie.

Pozwany złożył odpowiedź na zażalenie, w której przedstawił argumenty przemawiające za poprawnością rozstrzygnięcia o odrzuceniu pozwu, stąd też wniósł o oddalenie zażalenia powodów w całości i zasądzenie od powodów na rzecz pozwanego kosztów postępowania zażaleniowego według norm przepisanych, a nadto ponownie o zobowiązanie przez Sąd pełnomocnika strony powodowej w trybie art. 89 § 1 zd. 3 kpc do przedłożenia pełnomocnictwa z urzędowym poświadczeniem podpisów mocodawcy.

Pismem z dnia 22 lipca 2014 r. pełnomocnik H. K., A. C., K. S., R. R. oraz D. K. cofnęła zażalenie na postanowienie w przedmiocie odrzucenia pozwów.

Z kolei w piśmie z dnia 04 grudnia 2015 r. pełnomocnik w imieniu H. K., A. C., K. S., R. R. cofnęła oświadczenie o cofnięciu zażalenia, informując, że nie reprezentuje już powoda D. K., gdyż pełnomocnictwo zostało odwołane.

Postanowieniem z dnia 23 lutego 2016 r. o sygn. VI ACz 3902/14 Sąd Apelacyjny w Warszawie umorzył postępowanie zażaleniowe wywołane zażaleniem D. K.; uchylił zaskarżone postanowienie w stosunku do powodów H. K., A. C., K. S., R. R., pozostawiając Sądowi Okręgowemu w Warszawie- Sądowi Ochrony Konkurencji i Konsumentów w orzeczeniu kończącym postępowanie w sprawie orzeczenie o kosztach postępowania zażaleniowego. Sąd Apelacyjny, mając na

uwadze wykładnię dokonaną przez Sąd Najwyższy w uchwale z dnia 20 listopada 2015 r. o sygn. III CZP 17/15 stwierdził, że w niniejszej sprawie nie zachodziła podstawa do odrzucenia pozwu.

W trakcie ponownego rozpoznania sprawy przez Sąd I instancji, D. K. składał pisma, z których wynika, że nie udzielał pełnomocnictwa do prowadzenia konkretnej sprawy, toteż zwrócił się o cofnięcie powództwa i wniósł o niezasądzanie kosztów zastępstwa procesowego dla strony pozwanej, przedkładając jednocześnie potwierdzenie wypowiedzenia pełnomocnictw wystawione przez pełnomocnika w dniu 03 czerwca 2014 r. Został zatem powiadomiony o bezprzedmiotowości swoich wniosków z uwagi na umorzenie postępowania wywołanego zażaleniem D. K..

Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów ustalił następujący stan faktyczny:

Bezsporne w sprawie jest, że pozwany – J. K. prowadzi działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. polegającą na sprzedaży detalicznej i hurtowej produktów oferowanych za pośrednictwem sklepu internetowego działającego pod adresem [www\(...\).pl](http://www(...).pl).

Pozwany w ramach tej działalności posługiwał się w obrocie z konsumentami wzorcem umownym- Regulaminem sklepu i hurtowni internetowej [www\(...\).pl](http://www(...).pl) (k. 3-4 akt), który zawiera zaskarżone przez powoda postanowienie o następującej treści:

„Spory powstałe w wyniku realizacji Regulaminu Dostawcy będą załatwiane polubownie. W przypadku braku porozumienia, spór rozstrzygnie Sąd właściwy dla siedziby Dostawcy.”

Pozwany nie zaprzeczył, że umieszczony na stronie internetowej [www\(...\).pl](http://www(...).pl) wzorec umowny - Regulamin sklepu i hurtowni internetowej - stanowił ofertę, według której konsument mógłby zawrzeć z nim umowę. Pozwany nie zakwestionował również faktu, iż w przedmiotowym Regulaminie w dacie widniejącej na dołączonym do pozwu rzucie strony internetowej [www\(...\).pl](http://www(...).pl) tj. 5.08.2013 r. zawarte było powołane w pozwie postanowienie. Nie zaprzeczył także, aby stosował wskazane postanowienie, w związku z czym powyższe okoliczności należało uznać za przyznane w oparciu o przepis art. 230 k.p.c.

W tym stanie faktycznym Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu.

Sporna między stronami była okoliczność wykorzystywania przez pozwanego w obrocie z udziałem konsumentów wzorca umownego, tj. Regulaminu sklepu i hurtowni internetowej [www\(...\).pl](http://www(...).pl) w kształcie przedłożonym przez powodów wraz z pozwami, w którego pkt 8.6 znajduje się postanowienie o treści: „Spory powstałe w wyniku realizacji Regulaminu Dostawcy będą załatwiane polubownie. W przypadku braku porozumienia, spór rozstrzygnie Sąd właściwy dla siedziby Dostawcy”. (k. 3- 4).

Powodowie przedstawili bowiem jako potwierdzenie stosowania wzorca z niedozwolonym postanowieniem rzut z ekranu strony internetowej [http://\(...\).pl](http://(...).pl) zawierającej ww. Regulamin, a właściwie jego kopię niepoświadczoną za zgodność z oryginałem. Z kolei pozwany zaprzeczył twierdzeniom powodów, podnosząc, że uzasadnienie powództwa nie zostało poparte żadnym dowodem, w szczególności zakwestionował, iż wydruków stron [www](http://www(...).pl) nie poświadczono za zgodność z oryginałem, wskazał zatem na możliwość ingerencji w ich treść, dochodząc do konkluzji, iż powodowie nie wykazali, że umowy sprzedaży zawierane przez pozwanego z konsumentami w swej treści odzwierciedlają zapisy wskazane w pozwach.

Sąd zważył, że co do zasady kopie niepoświadczone za zgodność z oryginałem nie stanowią dowodu z dokumentu, ale mogą stanowić inny środek dowodowy służący dokonaniu przez Sąd ustaleń faktycznych w sprawie. Jak słusznie zauważył Sąd Apelacyjny w Warszawie w wyroku z dnia 12 stycznia 2016 r. sygn. I ACa 823/15 (LEX nr 2004486) „Niepoświadczone za zgodność z oryginałem kserokopie dokumentów mogą zostać włączone w poczet materiału

dowodowego. Przepisy k.p.c. nie zawierają zamkniętej listy środków dowodowych. Przeciwnie, z treści art. 309 k.p.c. wynika, że możliwe jest przeprowadzenie dowodu także innymi środkami niż wymienione w kodeksie, o ile są one nośnikami informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, a ich wykorzystanie nie pozostaje w sprzeczności z przepisami prawa. Nieopatrznie kserokopii poświadczaniem za zgodność z oryginałem niewątpliwie wpływa na ich moc dowodową, która jest uzależniona od innych zaoficerowanych w sprawie dowodów. Poświadczenie kserokopii dokumentu za zgodność z oryginałem nie jest jednak warunkiem sine qua non wprowadzenia takiego środka dowodowego do postępowania cywilnego. Brak jest do tego podstaw. Te ani nie zostały wskazane w k.p.c., a co więcej z regulacji kodeksowej da się wyprowadzić oczywisty wniosek, że ustawodawca różnicuje oba te środki dowodowe i czyni je legalnymi dowodami w postępowaniu cywilnym”. Zgodnie natomiast z wyrokiem Sądu Najwyższego z dnia 05 listopada 2008 r. o sygn. I CSK 138/08 (LEX nr 548795) „W kodeksie postępowania cywilnego nie zawarto zamkniętego katalogu środków dowodowych i dopuszczalne jest skorzystanie z każdego źródła informacji o faktach istotnych dla rozstrzygnięcia sprawy, jeśli tylko nie jest to sprzeczne z przepisami prawa. Art. 309 k.p.c. może mieć zastosowanie także do niepodpisanych wydruków komputerowych”.

Sąd dopuścił zatem dowód z Regulaminu sklepu internetowego [www\(...\).pl](http://www(...).pl), włączając go tym samym w poczet materiału dowodowego. Sąd ocenia bowiem wiarygodność i moc dowodów według własnego przekonania, na podstawie wszechstronnego rozważenia zebranego materiału, o czym stanowi art. 233 § 1 k.p.c.

Sąd uznał, że przedstawiona przez powodów kopia wydruku Regulaminu w świetle twierdzeń powodów o umieszczeniu Regulaminu zawierającego przedmiotową treść na stronie internetowej pozwanego, a tym samym stosowaniu przez pozwanego Regulaminu w tym kształcie, jednocześnie w braku zaprzeczenia przez pozwanego tym faktem, przemawia za uznaniem o wykorzystywaniu przez pozwanego w obrocie rzeczonoego Regulaminu. Pozwany podważył jedynie dowód z Regulaminu, nie zaprzeczając faktowi stosowania niedozwolonego postanowienia umieszczonego w Regulaminie. Brak jest natomiast przeszkód, aby kserokopia dokumentu stanowiła podstawę ustalenia okoliczności faktycznych sprawy w sytuacji, gdy okoliczności których ona dotyczy, nie są przez inne strony postępowania kwestionowane. W takim przypadku należy przyjąć, iż dotyczy ona w rzeczywistości okoliczności niespornych – nie wymagających dowodu, co na podstawie art. 230 kpc pozwalało ocenić je jako przyznane, tym bardziej, że pozwany potwierdził, że treść Regulaminu prowadzonego przez niego sklepu dostępna jest pod adresem [www. http://\(...\)](http://(...)), oraz podniósł, iż po doręczeniu odpisów pozwów przeanalizował wzorzec pod kątem stosowania niedozwolonych zapisów. Umieszczenie regulaminu na stronie internetowej stwarza realną możliwość zapoznania się przez konsumentów z jednostronnie ustalonymi warunkami, na jakich pozwany składa ofertę w obrocie prawnym, zatem tylko zaprzeczenie funkcjonowania tej strony i zamieszczenia na niej regulaminu sklepu i hurtowni internetowej o przedstawionej przez powoda treści, poparte stosownymi dowodami, mogłoby przemawiać za uznaniem, iż konsument w oparciu o przedmiotową ofertę zamieszczoną w regulaminie nie mógł zawrzeć umowy z pozwanym przedsiębiorcą.

Nie można odmówić wartości dowodowej złożonych kserokopii dokumentów tylko przez sam fakt nieumieszczenia na dokumentach potwierdzeń za zgodność z oryginałem. Należy bowiem pamiętać, że strona winna podnosić konkretne zarzuty dotyczące faktów istotnych dla wyniku sprawy i wskazywać z czym się nie zgadza. Zgodnie z treścią art. 3 k.p.c. strony i uczestnicy postępowania obowiązani są bowiem dokonywać czynności procesowych zgodnie z dobrymi obyczajami, dawać wyjaśnienia co do okoliczności sprawy zgodnie z prawdą i bez zatajania czegokolwiek oraz przedstawiać dowody. Jeżeli strona nie zgadza się z konkretnymi okolicznościami, winna więc podać co zarzuca. Okoliczność niepotwierdzenia dokumentów za zgodność z oryginałem może być wówczas metodą dowodzenia określonych faktów, np. przez wskazanie, że określone zdarzenie kształtuje się odmiennie niż wskazuje na to strona przeciwna, a złożony przez nią dowód (niepotwierdzony za zgodność z oryginałem) jako przerobiony, podrobiony lub poświadczający nieprawdę nie może być środkiem dowodowym wiarygodnie obrazującym to zdarzenie (por. wyrok SA we Wrocławiu z dnia 28 sierpnia 2013 r. I ACa 796/13, Legalis).

Taka sytuacja nie występuje natomiast w niniejszej sprawie, w której pozwany zaprzeczył wyłącznie wszystkim twierdzeniom wyraźnie nie przyznanym, podczas gdy Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 09 lipca 2009 r. o sygn. III CSK 341/08 (LEX nr 584753) stwierdził, że „Nie można odpowiadając na pozew twierdzić, że się nie zgadzając

z pozwem "przeczy wszystkim faktom powołanym przez powoda, poza tymi, które wyraźnie się przyzna". Fakty i dowody związane z konkretnymi okolicznościami, z którymi się pozwany nie zgadza powinien on wskazać, jeśli ma to służyć obronie jego racji, powinien się on ustosunkować do twierdzeń strony powodowej". Pozwany podważając natomiast moc dowodową dołączonego do pozwu wydruku strony internetowej podnosił argument, że „aktualnie stosowany regulamin sklepu internetowego nie zawiera klauzuli o treści wskazanej w petitum pozwu” (k. 16 akt). Takie twierdzenie nie oznacza, że przedmiotowy regulamin stosowany przez pozwanego w czasie wystąpienia z powództwem przez powoda nie zawierał zaskarżonej klauzuli. Jednocześnie powód nie powołał żadnych dowodów, które przeczyłyby tej okoliczności.

W niniejszej sytuacji procesowej stosowanie niedozwolonego postanowienia Regulaminu, jak wcześniej wspomniano należało zatem uznać za przyznane.

Jednocześnie za bezpodstawne należało uznać twierdzenie pozwanego o niewykorzystywaniu Regulaminu (w zakresie zakwestionowanym przez powoda) w umowach z konsumentami, a jedynie z podmiotami występującymi w obrocie gospodarczym jako profesjonalści. Zaprzecza temu treść przedmiotowego wzorca umownego. Pkt 1.2. regulaminu stanowi, że „Osoba składająca zamówienie zwana jest w dalszej części regulaminu Zamawiającym”, natomiast pkt 2.2. wskazuje, że „Prawidłowo złożone zamówienie powinno zawierać imię i nazwisko Zamawiającego oraz dokładny adres do wysyłki, wraz z nr. tel. kontaktowego. W przypadku Firmy dodatkowo wymagane są dane do Faktury VAT w tym NIP, imię i nazwisko osoby prowadzącej zamówienie oraz dane do wysyłki jeśli są inne niż siedziba firmy (..)”. Z kolei pkt 6.1 podaje, że „Zamówienie towaru przez Zamawiającego będącego Klientem indywidualnym może być realizowane wyłącznie po dokonaniu przez Niego przedpłaty i zaksięgowaniu jej na rachunku bankowym Dostawcy”.

Powołane wyżej postanowienia zawarte w stosowanym przez pozwanego wzorcu wskazują więc wprost, że adresatem oferty według treści wzorca jest zamawiający określony jako osoba, która może być zarówno klientem indywidualnym jak i podmiotem prowadzącym działalność gospodarczą. Jednocześnie analiza treści regulaminu nie potwierdza stanowiska pozwanego, że „w zakresie kwestionowanym przez powoda odnosi się do transakcji zawieranych z podmiotami występującymi w obrocie gospodarczym jako profesjonalści”(k. 16).

Ponadto odnosząc się do wniosku pozwanego o zobowiązanie pełnomocnika strony powodowej do przedłożenia pełnomocnictw z urzędowym poświadczeniem podpisów mocodawców, Sąd stwierdził, że nie ma wątpliwości co do umocowania powodów H. K., A. C., K. S., R. R. w świetle załączonych dokumentów udzielonych przez nich pełnomocnictw, a ponadto wobec faktu, iż jak wynika z „potwierdzenia wypowiedzenia pełnomocnictw” z dnia 03.06.2014 r. pełnomocnikowi działającemu w imieniu powodów w niniejszej sprawie (k. 88) tylko mocodawcy w osobach G. S., O. H., D. K., T. K. wypowiedzieli pełnomocnictwa.

Przechodząc do meritum Sąd zważył, że w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone Sąd dokonuje abstrakcyjnej oceny wzorca celem ustalenia, czy zawarte w nim klauzule mają charakter niedozwolonych postanowień umownych w rozumieniu art. 385¹ k.c. Przy czym kontrola abstrakcyjna polega na kontroli wzorca jako takiego, w oderwaniu od konkretnej umowy, której wzorzec dotyczy. W przypadku kontroli abstrakcyjnej ocenie podlega treść danego postanowienia wzorca, a nie sposób jego wykorzystania, ponieważ w przypadku kontroli abstrakcyjnej nie bada się umowy, a jedynie wzorzec. Sąd nie analizuje zatem w niniejszym postępowaniu konkretnych stosunków istniejących pomiędzy kontrahentami, ale wzorzec i treść hipotetycznych stosunków, jakie powstałyby pomiędzy przedsiębiorcą a potencjalnym konsumentem.

Z kolei niedozwolone postanowienia umowne określają przepisy art. 385¹ – 385³ k.c., mające na celu ochronę konsumenta przed niekorzystnymi postanowieniami umowy łączącej go z profesjonalistą.

W myśl art. 385¹ § 1 k.c., za niedozwolone postanowienia umowne uznaje się postanowienia umowy zawieranej z konsumentem nie uzgodnione indywidualnie, jeżeli kształtują jego prawa i obowiązki w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy. Nie dotyczy to postanowień określających główne świadczenia stron, w tym cenę lub wynagrodzenie, jeżeli zostały sformułowane w sposób jednoznaczny.

Z przytoczonego sformułowania wynika zatem, że możliwość uznania danego postanowienia umownego za niedozwolone i wyeliminowanie go z praktyki stosowania zależna jest od spełnienia następujących przesłanek:

- 1) postanowienie nie zostało uzgodnione indywidualnie, a więc nie podlegało negocjacom;
- 2) ukształtowane w ten sposób prawa i obowiązki konsumenta pozostają w sprzeczności z dobrymi obyczajami;
- 3) ukształtowane we wskazany sposób prawa i obowiązki rażąco naruszają interesy konsumenta;
- 4) postanowienie umowy nie dotyczy sformułowanych w sposób jednoznaczny głównych świadczeń stron, w tym ceny lub wynagrodzenia.

Powyższe przesłanki muszą zostać spełnione łącznie, natomiast brak jednej z nich skutkuje tym, że Sąd nie dokonuje oceny danego postanowienia pod kątem abuzywności.

Analizując zakwestionowane przez powodów postanowienie w oparciu o w/w kryteria, nie budzi wątpliwości Sądu, że konsumenci nie mieli wpływu na jego treść. Regulamin sklepu został ustanowiony samodzielnie przez Przedsiębiorcę, a zatem należało uznać, że postanowienie stanowiące jego część nie było z konsumentami uzgadniane indywidualnie.

Przedmiotowe postanowienie nie dotyczy także, zdaniem Sądu, głównych świadczeń umownych, którymi po stronie Przedsiębiorcy jest przeniesienie własności rzeczy i jej wydanie, a ze strony kupującego jej odebranie i zapłata za tą rzecz.

Do rozstrzygnięcia pozostała zatem jedynie kwestia, czy zakwestionowane przez powodów postanowienie kształtuje prawa i obowiązki konsumenta w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając jego interesy.

Należy wskazać, że „dobre obyczaje” to reguły postępowania niesprzeczne z etyką, moralnością i aprobowanymi społecznie obyczajami. Za sprzeczne z dobrymi obyczajami można uznać także działania zmierzające do niedoinformowania, dezorientacji, wywołania błędnego przekonania konsumenta, wykorzystania jego niewiedzy lub naiwności, a więc działania potocznie określane jako nieuczciwe, nierzetelne, odbiegające od przyjętych standardów postępowania. Pojęcie „interesów konsumenta” należy rozumieć szeroko, nie tylko jako interes ekonomiczny, mogą tu wejść w grę także inne aspekty: zdrowia konsumenta (i jego bliskich), jego czasu zbędnie traconego, dezorganizacji toku życia, przykrości, zawodu itp. Naruszenie interesów konsumenta wynikające z niedozwolonego postanowienia musi być rażące, a więc szczególnie doniosłe. Pojęcie „dobrych obyczajów” (w szczególności w stosunkach umownych między profesjonalistą a konsumentem) zdefiniowała judykatura - w orzeczeniu SN z 13 lipca 2005 r., I CK 832/04, IC Biul. SN 2006, nr 2, s. 86 wskazano, iż za „sprzeczne z dobrymi obyczajami” należy uznać wprowadzenie klauzul godzących w równowagę kontraktową, zaś „rażące naruszenie interesów konsumenta” polega na nieusprawiedliwionej dysproporcji praw i obowiązków na niekorzyść konsumenta w określonym stosunku umownym.

Częstokroć konieczne jest również ustalenie, jak wyglądałyby prawa i obowiązki konsumenta w sytuacji braku analizowanej klauzuli (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 19 marca 2007 roku, sygn. akt III SK 21/06 oraz z dnia 11 października 2007 roku, sygn. akt III SK 9/07). Jeżeli przepisy ogólne stawiają konsumenta w lepszej sytuacji niż postanowienia proponowanej umowy, to w zasadzie postanowienia te należy uznać za niedozwolone. Odstępstwo od tej zasady możliwe jest tylko, o ile zmiana jest uzasadniona specyfiką wzajemnych świadczeń lub jest kompensowana innymi postanowieniami wzorca.

Mając powyższe na względzie Sąd uznał, że kwestionowana przez powodów klauzula o treści **„Spory powstałe w wyniku realizacji Regulaminu Dostawcy będą załatwiane polubownie. W przypadku braku porozumienia, spór rozstrzygnie Sąd właściwy dla siedziby Dostawcy.”** stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. bowiem spełnia przesłanki określone w art. 385³ pkt 23 k.c.

Stosownie do treści art. 385³ pkt 23 k.c. w razie wątpliwości uważa się, że niedozwolonymi postanowieniami umownymi są te, które w szczególności wyłączają jurysdykcję sądów polskich lub poddają sprawę pod rozstrzygnięcie sądu polubownego polskiego lub zagranicznego albo innego organu, a także narzucają rozpoznanie sprawy przez sąd, który wedle ustawy nie jest miejscowo właściwy.

Natomiast przedmiotowe postanowienie niewątpliwie przewiduje poddanie sporu do rozpoznania przez sąd, który nie zawsze będzie właściwy miejscowo. Co więcej przedmiotowe postanowienie może wykluczać możliwość wyboru konsumenta występującego z pozwem przeciwko Przedsiębiorcy między właściwością ogólną a przemianą określonymi w Kodeksie postępowania cywilnego. Tym samym przedmiotowe postanowienie ograniczać będzie prawa konsumenta do złożenia pozwu zgodnie z właściwością miejscową określoną przepisami prawa.

Zdaniem Sądu w przypadku, gdy stroną umowy jest konsument, a postanowienie umowne dotyczące właściwości Sądu zamieszczone zostało we wzorcu umownym narzuconym konsumentowi przez przedsiębiorcę, uregulowanie, które wyłącza konsumentowi możliwość wyboru pomiędzy właściwością ogólną a przemianą określoną w przepisie art. 34 kpc jest sprzeczne z dobrymi obyczajami i rażąco narusza interesy konsumenta, albowiem jest mniej korzystne niż przepisy ustawy Kodeks postępowania cywilnego. Sąd uznał przy tym za istotne, iż konsument byłby w lepszej sytuacji, gdyby zakwestionowanego postanowienia nie było, co niewątpliwie wpływa na uznanie danego postanowienia za niedozwolone.

Sąd zważył, że zakwestionowane postanowienie jest przejawem nadużywania przez pozwanego uprzywilejowanej pozycji kontraktowej profesjonalisty liczącego na brak świadomości prawnej konsumenta i pozbawiającego konsumenta praw zawartych w ustawie. Ponadto, postanowienie to może narazić konsumenta na niedogodności związane z ochroną swoich praw, utratą czasu, koniecznością dojazdów.

Zakwestionowany zapis bez wątpienia zatem, w ocenie Sądu, kształtuje prawa i obowiązki konsumentów w sposób sprzeczny z dobrymi obyczajami, rażąco naruszając ich interesy.

Należy także wskazać, iż podniesiona przez pozwanego okoliczność obowiązywania nowego regulaminu sklepu, a przez to zaprzestania stosowania niedozwolonego postanowienia zgodnie z art. 479⁴⁰ k.p.c. nie ma wpływu na bieg postępowania. Z kolei powoływany przez pozwanego fakt niezgłaszania przez jego bezpośrednich klientów jakichkolwiek roszczeń, bądź uwag co do ewentualnego naruszenia praw konsumenta, nie ma znaczenia przy rozpoznaniu sprawy z uwagi na charakter przedmiotowego postępowania, polegającego na abstrakcyjnej kontroli wzorca, w oderwaniu od konkretnej umowy.

Z tych względów Sąd Okręgowy w Warszawie – Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów uznał, że zakwestionowane postanowienie wzorca umownego stosowanego przez pozwanego w obrocie z konsumentami o treści wskazanej w petitum pozwu stanowi niedozwolone postanowienie umowne w rozumieniu art. 385¹ § 1 k.c. i zakazał jego stosowania na podstawie art. 479⁴² k.p.c.

Sąd zasądził od strony przegrywającej J. K. prowadzącego działalność gospodarczą pod firmą (...) J. K. z siedzibą w R. koszty zastępstwa procesowego należne z tytułu wynagrodzenia pełnomocnika strony przeciwnej za każdą z przegranych - podlegających rozpoznaniu w niniejszym postępowaniu - czterech spraw w wysokości: 1/4 stawki wskazanej w § 14 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1800 ze zm.) określonej na 120 zł za prowadzenie sprawy o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone przed Sądem Okręgowym w Warszawie – Sądem Ochrony Konkurencji i Konsumentów oraz 1/4 stawki określonej w § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (Dz.U. Nr 163, poz. 1348) na kwotę nie mniej niż 120 zł, co dało kwotę po 60 zł dla każdego z powodów, ogólnie równą 240 zł, czyli sumie jednej pełnej stawki za I i II instancję.

Podkreślenia wymaga, że przeciwko pozwanemu pierwotnie wystąpiło 5 powodów z żądaniem uznania za niedozwoloną identycznej klauzuli umownej unormowanej w jednym wzorcu umownym stosowanym przez pozwanego. Jednak w przypadku jednego z pozwów uprawomocniło się postanowienie Sądu o jego odrzuceniu. Wyrokiem z dnia 20 lipca 2016 r. Sąd orzekł więc co do czterech pozostałych tożsamyh roszczeń. W ocenie Sądu, mając na względzie rozszerzoną prawomocność wyroku uwzględniającego powództwo o uznanie postawienia wzorca umowy za niedozwolone (art. 479⁴³ k.p.c.), zbędnym było wytaczanie kilku identycznych powództw przez wszystkich powodów, skoro wskazana rozszerzona prawomocność powoduje skutek dla wszystkich podmiotów, które mogłyby zawrzeć z pozwanym przedsiębiorcą umowę w oparciu o tożsamy wzorec umowy. Profesjonalny pełnomocnik, reprezentujący w tym przypadku wszystkich powodów, powinien był wyjaśnić im przedmiotową kwestię, aby nie narażać swych mandantów na prowadzenie zbędnych czynności procesowych, w sytuacji gdy zamierzony skutek osiągnęliby bez konieczności wytaczania powództwa przez nich wszystkich. Znamienne jest przy tym, że osoby będące powodami łączy niewątpliwie więź, gdyż ci sami powodowie w różnych kombinacjach personalnych wytaczają tysiące pozwów przeciwko tym samym przedsiębiorcom, co znane jest Sądowi z urzędu. Zdaniem Sądu ta więź także uzasadnia twierdzenie, że powodowie musieli mieć wzajemną wiedzę o wytaczaniu takich samych powództw przeciwko określonym podmiotom, chociażby o tych, które zostały wytoczone wcześniej, a zatem wiedzieli też, że wytoczenie przez nich powództw nie jest niezbędne dla uzyskania skutku w postaci niewiązania ich przez postanowienia wzorców, co do których inne osoby uzyskały orzeczenie ustalające abuzywność klauzuli. Wiedzę tę musieli posiadać także z tej przyczyny, że korzystali z fachowej, profesjonalnej obsługi prawnej, gdyż w sprawach byli reprezentowani przez pełnomocnika, a fakt, że był to ten sam pełnomocnik tylko potwierdza istnienie ich wzajemnej wiedzy o pozwach innych osób w tej samej sprawie. Warto także podkreślić, że nakład pracy pełnomocnika reprezentującego wszystkich powodów w połączonych sprawach nie był zwiększony z tego powodu, że reprezentował on kilku powodów, gdyż pozwy we wszystkich połączonych sprawach były identyczne, a różniła je jedynie osoba powoda. Kolejne pozwy stanowiły więc wyłącznie powielenie stworzonego dla jednego powoda wzorca pozwu, co wskazuje na minimalny tylko nakład pracy pełnomocnika. O nikłym wkładzie pracy pełnomocnika powodów świadczy również i to, że nie stawiał się na rozprawie. Dodatkowo wskazać trzeba, że stopień skomplikowania spraw był nieznaczny, pełnomocnik nie poczynił więc znacznych nakładów pracy do ich wyjaśnienia, co także uzasadniało powyższe rozstrzygnięcie. Z tych powodów, w ocenie Sądu, wynagrodzenie w wysokości 240 zł dla wszystkich spraw łącznie odzwierciedla niezbędny nakład jego pracy. Zdaniem Sądu działanie polegające na wytoczeniu wielu powództw w oparciu o ten sam Regulamin sklepu internetowego, nie miało na celu tylko ochronę interesów konsumentów, ale także uzyskanie korzyści materialnej. Do zwiększenia tej korzyści miało właśnie przyczynić się rozdzielenie roszczeń na jak największą liczbę pozwów.

Sąd miał także na względzie, że działania strony powodowej są sprzeczne z szeroko pojętym interesem wymiaru sprawiedliwości, prowadzą bowiem do sztucznego zawyżania społecznych kosztów wymiaru sprawiedliwości. W sytuacji bezzasadnego mnożenia liczby pozwów pozwany ponosi bowiem wielokrotność kosztów związanych z publikacją wyroku w Monitorze Sądowym i Gospodarczym. Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządza się na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c. Koszt publikacji należy do kosztów procesu, a obowiązek publikacji jest konsekwencją wydania wyroku uznającego dane postanowienie wzorca umowy za niedozwolone. Poniesienie kosztów publikacji przez stronę przegrywającą pozostaje poza przebiegiem procesu, w tym okoliczności, które go wywołały. Wpis niedozwolonego zapisu do rejestru klauzul niedozwolonych prowadzonego przez Prezesa UOKiK ma stanowić źródło wiedzy dla innych przedsiębiorców.

Należy jednak zaznaczyć, że powyżej przedstawione argumenty przemawiają również za obciążeniem pozwanego na rzecz Skarbu Państwa jedną opłatą od pozwu w wysokości 600 zł określonej w art. 26 ust. 1 pkt 6 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 623) i stosownie jedną opłatą od zażalenia w wysokości 120 zł określonej w art. 19 ust. 3 pkt 2 tej ustawy wobec tego, że powodowie nie mieli obowiązku ich uiszczenia z uwagi na ustawowe zwolnienie od kosztów na zasadzie art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy o kosztach sądowych w sprawach cywilnych. Wszystkie powództwa są przecież identyczne, dlatego ten sam skutek byłby osiągnięty poprzez wytoczenie jednego powództwa, wniesienie jednego pozwu.

W tym stanie rzeczy Sąd uznał, że w przedmiocie rozstrzygnięcia o kosztach winien znaleźć zastosowanie przepis art. 102 k.p.c., zgodnie z którym w wypadkach szczególnie uzasadnionych sąd może zasądzić od strony przegrywającej tylko część kosztów, albo nie obciążać jej w ogóle kosztami. Przepis ten nie konkretyzuje pojęcia „wypadków szczególnie uzasadnionych”. Do okoliczności branych pod uwagę przez sąd przy ocenie przesłanek zastosowania omawianego przepisu można zaliczyć również przebieg procesu, w szczególności w sytuacji, gdy wygrywający spór prowadzi proces w sposób niełojalny, dążąc do przewlekłości postępowania i zwiększenia jego kosztów (postanowienie Sądu Najwyższego z dnia 20 grudnia 1973 r. sygn. II CZ 210/73). Przenosząc powyższe rozważania na grunt niniejszej sprawy należy stwierdzić, że wszystkie wskazane wyżej okoliczności sprawy, dotyczące przedmiotu i sposobu prowadzenia postępowania przez stronę powodową uzasadniają zastosowanie art. 102 k.p.c.

Okoliczności niniejszej sprawy jednoznacznie wskazują, że strona powodowa czyni ze swojego prawa do żądania zwrotu kosztów zastępstwa procesowego użytek niezgodny z celem przepisu art. 98 k.p.c., który ma zapewnić zwrot kosztów realnie poniesionych przez stronę do celowego dochodzenia swoich praw. Sąd uznał, że zachodzą w sprawie szczególne okoliczności, które dają podstawę do odstąpienia od ogólnej reguły rozliczania kosztów postępowania a w konsekwencji zasadnym było nieobciążanie strony pozwanej wielokrotnością kosztów odpowiadającą liczbie wytoczonych przez powodów powództw.

Sąd Okręgowy w Warszawie - Sąd Ochrony Konkurencji i Konsumentów w przedmiocie możliwości zastosowania w niniejszej sprawie art. 102 k.p.c. w zakresie zasądzenia kosztów zastępstwa procesowego podzielił w pełni stanowisko Sądu Apelacyjnego wyrażone w postanowieniu z dnia 05 grudnia 2012 r. o sygn. VI ACz 2223/12, który wskazał, że nie do pogodzenia z zasadą słuszności byłoby obciążenie pozwanego wielokrotnością kosztów zastępstwa procesowego powoda w sytuacji, w której nakład pracy pełnomocnika powoda był niewielki i sprowadzał się do napisania krótkich, podobnych w swej treści pozwów, do których dołączono te same dokumenty, a wszystkie zakwestionowane przez powoda klauzule znajdowały się w jednym wzorcu umownym, w związku z czym nie istniało racjonalne uzasadnienie, które dawałoby podstawy do wnoszenia kilku pozwów. Sąd Apelacyjny wywiódł, iż Sąd I instancji orzekający w takim przypadku na podstawie art. 102 k.p.c. nie narusza art. 219 k.p.c. mając świadomość, iż połączenie spraw do jednoczesnego rozpoznania nie oznacza powstania jednej nowej sprawy.

Wobec powyższego Sąd orzekł o kosztach zastępstwa procesowego na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z § 14 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 22 października 2015 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie (t.j. Dz. U. z 2015 r. poz. 1800) i § 13 ust. 2 pkt 2 rozporządzenia Ministra Sprawiedliwości z dnia 28 września 2002 r. w sprawie opłat za czynności adwokackie oraz ponoszenia przez Skarb Państwa kosztów nieopłaconej pomocy prawnej udzielonej z urzędu (t.j. Dz.U. z 2013 r. poz. 461); o kosztach opłaty od pozwu i zażalenia i obowiązku ich poniesienia na rzecz Skarbu Państwa na podstawie art. 102 k.p.c. w zw. z art. 26 ust. 1 pkt 6 i art. 19 ust. 3 pkt 2 w zw. z art. 113 ust. 1 oraz art. 96 ust. 1 pkt 3 ustawy z dnia 28 lipca 2005 r. o kosztach sądowych w sprawach cywilnych (t.j. Dz.U. z 2016 r. poz. 623). Publikację prawomocnego wyroku na koszt pozwanego zarządzono na podstawie art. 479⁴⁴ k.p.c.

O kosztach procesu Sąd nie orzekał w oparciu o art. 101 k.p.c., gdyż w postępowaniu o uznanie postanowień wzorca umowy za niedozwolone nie ma on zastosowania (postanowienie Sądu Apelacyjnego w Warszawie z dnia 22 września 2009 r. w sprawie VI ACz 1237/09).

SSO Maria Witkowska